

NEMUZIKINIAI MUZIKOS MOKYMOSI REZULTATAI

Rūta Girdzijauskienė

Nuo seniausių laikų muzika buvo visų kultūrų, visuomenių gyvenimo dalis. Muzikos svarbą ir šiandien paneigti sunku. Muzikos klausomės ilsėdamiesi ir dirbdami, ją girdime parduotuvėse ir autobusuose, muzika skamba renginiuose ir šeimos ar draugų susibūrimuose, spektaklių, filmų, radijo ir televizijos laidų metu. O kur dar muzikiniai renginiai: koncertai, festivaliai, spektakliai. Sunku būtų surasti vietą / situaciją, kur neskambėtų muzika. Tai pati demokratiškiausia ir populiariausia meno rūšis, kurios vartotojai esame visi. Net jei pastaruoju metu ir neapsilankėme nė viename koncerte, neįsijungėme muzikos grotuvo, tyrimai rodo, kad per dieną vidutiniškai keletą valandų girdime muziką.

Muzikos atlikimas – kur kas aktyvesnis, tiesioginis sąveikos su muzika būdas. Muzikuojančiųjų yra beveik tiek pat daug, kiek ir klausančiųjų muzikos. Visi esame giedoję himną, dainavę valstybinių ar šeimos švenčių metu, vienuoje ar kartu su kitais niūniavę mėgstamą melodiją. Daug žmonių muzikuoja kolektyvuose: choruose, ansambliuose, orkestruose, muzikos grupėse. Kuriančiųjų muziką yra gerokai mažiau, tačiau dalis net ir muzikinio išsilavinimo neturinčių žmonių kuria dainas, improvizuoja vienu ar kitu instrumentu.

Atrodytų, kad už muzikos svarbą ir muzikinio ugdymo būtinumą agituoti nereikėtų. Nors netrūksta besišauginčiųjų muzikavimu, vis dėlto esama ir abejojančiųjų, ar reikia mokytis muzikos ir kodėl. Net jei ir neprieštaraujama dėl muzikinės veiklos organizavimo mokykloje, muzika „pralaimi“ kitiems mokomiesiems dalykams. Šiame straipsnyje, remdamiesi literatūra, pateiksime argumentų, kurie pagrindžia muzikos mokymo svarbą ir yra žinotini mokytojams, mokiniams bei jų tėvams. Tad kodėl reikia mokytis muzikos?

I. Muzikinis ugdymas ir mokymosi pasiekimai

Praėjusio amžiaus pabaigoje pradėti intensyvūs smegenų tyrimai paskatino naujai pažvelgti į mokymosi veiklą ir pateikė daug mokymo proceso organizavimui aktualių tyrimų rezultatų. O svarbiausia – padėjo suprasti, kaip mokantis veikia mūsų smegenys. Pažangios technologijos (magnetinis rezonansas, elektroencefalogramos) sudarė sąlygas sužinoti ir tai, kaip muzika veikia smegenis. Gauti rezultatai plačiai aptarti psichologų, muzikų, muzikos pedagogų. Apibendrintai galime teigti, kad *muzika veiksmingai ugdo pažintinius gebėjimus ir gerina akademinį pasiekimą*. Besimokančiųjų muzikos geresni standartizuotų testų rezultatai. Tyrimais įrodyta, kad

muzikos pamokas lankančių mokinių matematikos ir kalbos testų rodikliai yra daugiau nei 20 proc. aukštesni nei muzikos nesimokiusių bendraamžių. Kokios priežastys lemia tokius rezultatus?

Vienas iš paaiškinimų – šie mokiniai yra jautresni garsams, kalbos intonacijai, todėl geriau supranta užduočių instrukcijas. Stanfordo universiteto mokslininkai įrodė, kad muzika aktyvuoja tas smegenų dalis, kurios yra atsakingos už kalbą. Pavyzdžiui, klausantis muzikos, ją atliekant fiksuojama frazių pradžia ir pabaiga, tempo pasikeitimas, pauzės. Skaitant, rašant, norint suvokti tekstą reikia panašių gebėjimų, t. y. nustatyti, kur skiemuo ar žodis, sakinytis ar mintis prasideda ir kur baigiasi. Kitaip tariant, mokantis tiek muzikos, tiek kalbos atliekamos panašios užduotys, aktyvuojamos tos pačios smegenų sritys. Todėl besimokantieji muzikos greičiau išmoksta žodžius, anksčiau pradeda skaityti, turtingesnis jų žodynas.

Ypač paveikus, mokant kalbos, yra dainavimas. Smegenų tyrimai rodo, kad dainų tekstai aktyvuoja už abstraktų mąstymą, vaizdines ir garsines asociacijas atsakingas smegenų sritis, todėl dainuojant lavinamas metaforinis mąstymas, gebėjimas suvokti ir perteikti sąvokos reikšmės niuansus. Dainuojant ne tik įsisavinami kalbos elementai ar struktūros, bet jiems suteikiama emocinė prasmė, pažadinama vaizduotė. Emocijų turtingas muzikinis teksto fonas padeda geriau įsiminti žodžius, suvokti jų prasmę; žodžius ir sąvokas suprasti ne kaip izoliuotus pažinimo vienetus, o kaip prasmingus, specifiniame kontekste su kitais objektais ar reiškiniais susijusius darinius.

Atlikite keletą minučių eksperimentą. Pabandykite padeklamuoti gerai žinomos dainos tekstą. Tikėtina, kad sklandžiai tai padaryti bus nelengva. Tuo tarpu padainuoti pavyks be didesnių problemų. Mokslininkų teigimu, taip yra todėl, kad prisiminti tekstą padeda susiformavusios jungtys tarp už klausą, kalbą ir emocijas atsakingų smegenų dalių. Šis atradimas plačiai taikomas gydant žmones po sunkių smegenų traumų, insulto. Pastebėta, kad turintys atminties problemų (pavyzdžiui, negalintys atsiminti savo ir artimųjų vardų) puikiai prisimena dainų melodijas ir tekstus. Toks „kolegialus“ skirtingų smegenų dalių darbas gali būti sėkmingai naudojamas ne tik medicinos srityje, bet ir mokantis.

Muzikos mokymas padeda ugdyti ir matematinius gebėjimus. Muzikoje yra kur kas daugiau matematikos nei matematikoje muzikos. Muzika nėra chaotiška garsų visuma, tai matematiniais dėsniais paremta meno rūšis. Būtų nesunku parengti matematikos mokymo muzika vadovėlį, juk ritminės natų vertės suvokiamos atliekant matematinius veiksmus (sudedant, atimant, dauginant, dalijant), trupmenos paaiškina muzikinį metrą. Pažengę muzikai neišsivers be matematikos, mokydamiesi harmonijos, muzikos formų, kūrinio dramaturgijos. Kaip gražiai yra pasakęs Albertas Einšteinas, – muzika yra skambanti matematika.

Kitas besimokančiųjų muzikos aukštesnių matematikos pasiekimų paaiškinimas – *muzikos įtaka erdviniam intelektui*, t. y. gebėjimui erdvėje suvokti objektus ir jų santykius, mintyse susidaryti visumos vaizdą. Viskonsino universiteto mokslininkų gautais duomenimis, muzikos

besimokiusiųjų erdvinio ir laiko suvokimo testo rezultatai buvo net 48 proc. aukštesni nei muzikinės patirties neturinčių bendraamžių. Kad suvoktume muziką, reikia turėti ir laiko bei jo vienetų santykių suvokimo, atkuriamosios ir kuriamosios vaizduotės gebėjimų, kurie svarbūs atliekant matematinės užduotis, ypač tas, kurios reikalauja orientavimosi erdvėje ir laike. Muzikos suvokimas daro įtaką gebėjimui vizualizuoti elementus, erdvėje įsivaizduoti jų sąveiką ir santykį. Šie gebėjimai svarbūs ne tik atliekant matematikos užduotis, bet ir sprendžiant kompleksines problemas, dirbant kompiuteriu, konstruojant.

Tyrimai rodo, kad *besimokantieji muzikos geriau įsimena ir atgamina informaciją*. Muzikantų „atminties talpykla“ turi būti ištisai didelė. Norint atlikti muzikos kūrinį, reikia ne tik atsiminti natas ar kurį klavišą kuriuo metu paspausti, bet ir žinoti, koku tempu bei intensyvumu groti / dainuoti, kokius štrichus naudoti, kaip elgtis scenoje, derinti savo veiksmus su kitais (jei grojama ar dainuojama ansamblyje). Tokia informacijos gausa ir užduočių, kurias reikia atlikti vienu metu, įvairovė veiksmingai lavina mūsų atmintį. Tikėtina, kad muzikantų atmintis geresnė dar ir todėl, kad įsimenama ne tik informacija, bet ir jos emocinis turinys (intonacija, kontekstas).

Rasta duomenų, rodančių, kad *muzika lavina intelektą*. Įdomų tyrimą yra atlikę Toronto universiteto mokslininkai. Trijų šešiamečių vaikų grupių IQ buvo išmatuotas mokslo metų pradžioje ir pabaigoje. Pirmoji grupė vieną kartą per savaitę turėjo dainavimo ir instrumento, antroji – teatro pamokas. Trečioji grupė mokėsi pagal įprastą mokymo planą. Mokslo metų pabaigoje tik muzikos pamokas lankiusių mokinių IQ tapo keliais punktais aukštesnis.

Dar vienas įdomus mokslininkų pastebėjimas – *muzikantų smegenys ar tam tikros jų dalys yra didesnės*. Pavyzdžiui, Miunsterio universiteto tyrėjai nustatė, kad muzikantų už garso aukščio atpažinimą atsakinga smegenų sritis yra 25 proc. didesnė. Ir kuo anksčiau pradėtas muzikinis ugdymas, tuo didesnis jo poveikis smegenims. Leipcigo mokslininkai teigia, kad muzikantų didesnė smegenų dalis yra ta, kuri atsakinga ir už skaitymo gebėjimus. Storesnė yra ir abiejų smegenų pusrutulių jungtis.

Muzika yra reiklus smegenų „darbdavys“, nes įtraukia jutimus, dėmesį, pažintinius, emocinius, motorinius, problemų sprendimo gebėjimus. Muzikuojant sutartinai veikia už klausą, regėjimą, emocijas, atmintį ir motoriką atsakingos smegenų dalys. Kuo turtingesnė ir įvairesnė muzikinė veikla, tuo intensyviau „treniruojamos“ smegenys. Todėl muzikantų smegenys dirba sunkiau ir aktyviau, fiksuojamas *didesnis bendras smegenų aktyvumas*. Monrealio universitete atlikto tyrimo rezultatai parodė, kad grojant instrumentu ir skaitant natas iš lapo dalyvauja net keturios smegenų dalys, nes muzikantai vienu metu turi spręsti tempo parinkimo, intonavimo ir ritmo atlikimo, frazavimo, emocinės raiškos, motorikos užduotis. Muzikos atlikimas taip pat siejamas su kūrinio stiliaus, žanro, muzikinės idėjos suvokimu, ką lemia abstraktus ir vaizdinis mąstymas. Tokia užduočių gausa reikalauja plataus spektro smegenų veiklos ir dėmesio koncentracijos. Nenuostabu,

kad muzikantų smegenų dalys, atsakingos už abstraktų mąstymą, planavimą, kompleksinį elgesį, motoriką, klausą, yra didesnės.

Skirtingos smegenų dalys aktyvesnės vis kitoje muzikinės veiklos srityje (grojant, dainuojant, klausantis muzikos, solfedžiuojant, ritmuojant). Pavyzdžiui, klausantis muzikos aktyviai dalyvauja dešinysis, o atpažįstant tempą – kairysis pusrutuliai. Tiek ritmas, tiek ir muzikos klausymasis aktyvuoja už motoriką atsakingą priekinę smegenų dalį. Tuo tarpu grojimas ir dainavimas iš natų aktyvuoja atitinkamas tiek dešiniojo, tiek ir kairiojo smegenų pusrutulių dalis. Vis kitas smegenų dalis, esančias skirtinguose smegenų pusrutuliuose, veikia ir pavieniai muzikos elementai. Toronto universiteto mokslininkų atlikto tyrimo metu muzikantų buvo prašoma nustatyti muzikos atlikimo klaidas (ritmo, melodijos, harmonijos, tembro). Smegenų tomografijos duomenys parodė, kad kiekvienas iš muzikos elementų aktyvuoja vis kitas smegenų žievės dalis. Pavyzdžiui, tembro atpažinimas aktyvuoja dešinįjį smegenų pusrutulį, nauji ir anksčiau neatlikti ritmai „gyvena“ kairiajame, o gerai žinomi (taip pat ir tembras) – dešiniajame pusrutuliuose. Visos už minėtus elementus atsakingos smegenų dalys aktyvios atliekant vieną užduotį. Todėl muzikuojant ar klausant muzikos, ją kuriant mūsų smegenys dirba itin intensyviai.

Muzika užtikrina kairiojo ir dešiniojo smegenų pusrutulių veiklos darną. Priminsime, kad smegenys sudarytos iš daugelio dalių, o didžiosios smegenys susideda iš kairiojo ir dešiniojo pusrutulių, sujungtų didžiaja smegenų jungtimi. Kairysis pusrutulis atsakingas už kalbą, racionalias logines mąstymo operacijas, dešinysis susijęs su intuicija, vaizduote, kūryba, emocijomis. Švietimo sistema linkusi pervertinti kairiajam smegenų pusrutuliui priskiriamus gebėjimus (kalbinius, loginius, matematinius). Tuo tarpu menai siejami su dešiniu smegenų pusrutuliu. Nenuostabu, kad dešiniojo pusrutulio dalykai (muzika, dailė, šokis, teatras) suprantami kaip „papildantys“ ugdymo procesą. Ar iš tiesų muzika susijusi tik su dešiniu smegenų pusrutuliu? Tikrai ne.

Tyrimai rodo, kad, pavyzdžiui, dainuojant dalyvauja abu smegenų pusrutuliai. Muzika (dainos melodija, akompanimentas) aktyvuoja emocijas ir vaizduotę, įtraukia mokinius į spontanišką veiklą. Tuo tarpu dainos žodžiai padeda išlikti dėmesingiems, būti atidiems detalėms, veikti nuosekliai ir racionaliai. Klausydami muzikos, ją kurdami mokiniai taip pat naudoja abu smegenų pusrutulius: patiria muzikinius įspūdžius ir juos nusako žodžiais, kelia muzikines idėjas ir jas nuosekliai įgyvendina, verbaliniu ir neverbaliniu būdu komunikuoja su bendraamžiais, ieškodami kūrybinių muzikos atlikimo ar komponavimo sprendimų, dalijasi idėjomis bei vertinimais.

Šiuolaikinis muzikos mokymas nėra tik dainavimas ir gražios muzikos klausymas. Muzikinis ugdymas apima platų kairiajam pusrutuliui priskiriamų mąstymo funkcijų spektrą: planavimą, sprendimų ieškojimą, išvadų darymą, abstrahavimą, analizę, sintezę. Norinti svarstyti apie klausomo ar atliekamo muzikos kūrinio vertingumą, pateikti argumentuotą nuomonę apie muzikos interpretaciją ar asmeninius pasirinkimus (ką klausyti, ką ir kaip groti / dainuoti), reikia ne tik žinių,

bet ir jomis grįsto analitinio bei kritinio mąstymo. Ir tikrai nepavyks sukurti ar atlikti kūrinio, jei neturėsime veiklos plano, nebūsime apsvarstę bent keletą galimų variantų, argumentuotai pasirinkę vieno iš jų, kritiškai nevertinsime savo veiklos bei jos rezultatų. Ir visus šiuos už logiką atsakingam kairiajam pusrutuliu priskiriamus veiksmus atliekame kūrybinės, vaizduote ir emocijomis grįstos, muzikinės veiklos metu.

II. Muzikinis ugdymas ir socialinis gyvenimas

Mokytojai, mokiniai ir jų tėvai nori, kad vaikai gerai jaustųsi ir patirtų sėkmę mokykloje, sėkmingai įsidarbintų ją pabaigę, būtų laimingi šeimoje ir pelnytų pripažinimą darbe. Ar tai pasiekti gali padėti muzika? Be abejo. Apibendrintai galime teigti, kad dalyvaujant muzikinėje veikloje ugdomas disciplinuosumas, atkaklumas, organizuosumas, planavimo ir problemų sprendimo gebėjimai, savigarba ir pagarba kitiems. Tai savybės, kurios vertingos visose žmogaus gyvenimo srityse.

Muzika pratina siekti meistriškumo, padeda ugdytis disciplinuosumą. Tik iš pirmo žvilgsnio atrodo, kad muzikuoti yra lengva. Kiekvienas, kuris mokėsi muzikos, pasakys, kad tai sunki ir ne visada įdomi veikla, pagrįsta sistemingu ir nuosekliu įgūdžių tobulinimu. Todėl muzikuojant ugdomi gebėjimai dirbti ilgą laiką, kryptingai siekti tikslo. Muzikos atlikimas – viena iš žmogaus veiklos sričių, kurioje nesama tobulumo. Reikalinga kantrybė ir valia. Net ir sulaukę pripažinimo muzikai nuolat praktikuojasi, tobulina atlikimo kokybę. Todėl muzikos mokymasis ugdo tokias charakterio savybes kaip darbštumas, valia, savidisciplina. Šie gebėjimai lengvai perkeliama į kitas veiklas ir yra vertinami kaip vieni reikšmingiausių nemuzikinių muzikos mokymosi rezultatų.

Muzikuojantys vaikai emociškesni, pasižymi didesne empatija. Muzika kartais vadinama skambančiomis emocijomis, kurias mokomasi pajauti, suprasti, perteikti. Emocinis poveikumas yra esminis muzikos meno elementas. Nenuostabu, kad besimokantieji muzikos turi geresnę empatijos jausmą, geba geriau atpažinti nuotaikas ir jų kaitą iš balso intonacijos, veido išraiškos. Muzika lavina gebėjimą keistis neverbaline informacija, suvokti jos emocinę prasmę. Todėl besimokantieji muzikos yra emociškai jautresni, tolerantiškesni kitokiems žmonėms ir kultūroms, geba geriau užmegzti santykį su aplinkiniais, patys išreikšti emocijas. Muzikos mokymasis didina jautrumą kalbos niuansams. Dažnai tai, kaip sakoma, reiškia daugiau nei tai, kas sakoma. Šie gebėjimai yra svarbūs bendraujant su draugais, palaikant santykius šeimoje, o vėliau ir su kolegomis.

Muzika ugdo kūrybiškumą ir vaizduotę. Vaizduotė – gebėjimas iš turimų atsiminimų sukurti naujus objektus, vaizdinius, garsus, jausmus. Muzika neabejotinai praturtina mūsų patirtį. Per muziką pažįstame įvairių amžių ir kultūrų, muzikų ar jų grupių kūrybą, vieno ar kito laikotarpio istorinį kontekstą, kūrėjo asmenybę. Tai didelis informacijos apie kūrėjus, kūrybos būdus ir

priemonės kiekis, teikiantis peno kūrybinei vaizduotei. Muzika padeda ne tik pažinti įvairesnių kūrybos pavyzdžių, bet ir įgyti daugiau kūrybinės vaizduotės galimybių.

Muzikinė veikla reikalauja kūrybinių sprendimų. Kaip atlikti muziką (pvz., kokį tempą, štrichą, frazuotę pasirinkti), kokį muzikos kūrinį sukurti (kokiam instrumentui ar atlikėjų sudėčiai, kokios formos ar žanro), sprendžia kūrėjas. Ir vieno teisingo sprendimo nesama. Žinojimas, kad galimi keli sprendimo būdai, nėra vieno teisingo atsakymo varianto, ne mažiau svarbus mokinių gyvenime, nei gebėjimas sukurti ką nors nauja. Nuostata ieškoti įdomesnių, netradicinių veiklos būdų ir priemonių, gebėjimas toleruoti įvairovę ir skirtybes, suvokti skirtingų idėjų koegzistavimą kaip šiuolaikinio postmodernaus pasaulio ženklą svarbūs ir įvairiose srityse pritaikomi asmens bruožai.

Dalyvaujant muzikinėje veikloje ugdoma drąsa rizikuoti, kurią kūrybiškumo tyrinėtojai įvardija kaip vieną iš svarbiausių kuriančio asmens savybių. Vaikai bijo sulaukti neigiamo aplinkinių vertinimo, todėl linkę vengti rizikos, pasitenkinti įprastais veiklos būdais. Siekiant sukurti kažką nauja, reikia turėti drąsos žengti nepažintu keliu, daryti kitaip nei įprasta. Gali ir nepavykti, tačiau nerizikuojant nauja nebus sukurta. Bandymai kuriant ar atliekant muziką mažai rizikingi, nes galima kūrybinių sprendimų įvairovė. Net ir nesėkmę galime paaiškinti kaip vieną iš galimų sprendimo variantų, o ją patyrusį asmenį pagirti už drąsą. Todėl tai yra saugi rizika. Rizikavimo kultūros mokymas – būdas paskatinti vaikus nebijoti ieškoti, būti originalesniems, konstruktyviai reaguoti į kritiką ar kitokią nuomonę.

Muzika suteikia saviraiškos galimybių. Šiuolaikinėje visuomenėje vaiko poreikių tenkinimas yra vienas iš prioritetinių mokyklos uždavinių. Tėvai taip pat visomis išgalėmis siekia užtikrinti vaikams gerovę, todėl galimybė pačiam aktyviai veikti, įprasminti savo gebėjimus, muzika perteikti savo mintis, idėjas bei jausmus vaikams teikia prasmės ir pilnatvės jausmą. Muzika padeda atrasti mėgstamą veiklą, skatina aktyviai dalyvauti mokyklos gyvenime, įsitraukti į socialiai prasmingas veiklas. Muzika padaro vaikus laimingesnius, stiprina pasitikėjimą savimi ir mokykla, didina „apetitą“ įdomiems dalykams, palaiko mokymosi motyvaciją. Nenuostabu, kad tarp besimokusiųjų muzikos yra kur kas didesnis skaičius gavusiųjų apdovanojimus įvairiuose akademinuose konkursuose.

Pastebimas ir muzikos mokymo poveikis mokyklos bendruomenei. Mokyklose, kuriose muzikai skiriama daug dėmesio, kurios įgyvendina aukšto lygio muzikos mokymo programas, dirba profesionalūs muzikos pedagogai. Kūrybiškų, meniškų kolegų buvimas ne tik gerina bendrą mokyklos atmosferą, bet ir teikia impulsų kitų dalykų mokytojams būti kūrybiškesniems, mėgautis savo darbu, patirti veiklos ir mokymo džiaugsmą.

Muzika padeda geriau jaustis sudėtingose ir „nepatogiose“ situacijose. Kiekvienas, kuris yra viešai muzikavęs ar demonstravęs savo kūrybą, yra patyręs nejaukumo jausmą ar scenos baimę. Norint ją įveikti, reikia drąsos, valios, pasitikėjimo. Įveikus išgyvenamas pasididžiavimas savo

gebėjimais ir veiklos rezultatais, stiprėja savivertė ir savigarba. Šios savybės, kaip ir savęs nugalejimas, praverčia tiek mokantis, tiek ir kitose veiklos srityse.

Muzika padeda patirti bendrumo ir priklausomybės jausmą, kuris, pasak humanisto A. Maslow, yra vienas iš esminių žmogaus poreikių. Mūsų visuomenėje itin vertinami individualumas, išskirtinumas, originalumas. Į kiekvieną vaiką žvelgiama kaip į savitą, ypatingomis galiomis apdovanotą būtybę, pabrėžiamas jo unikalumas, skirtybė nuo kitų. Tačiau, psichologų teigimu, šiuolaikiniai vaikai dažniau nei kada nors anksčiau jaučiasi vieniši, nemylimi, atstumti, neįvertinti, išgyvena dėl santykių su bendraamžiais, artimaisiais. Muzikavimas (dainavimas choruose ir ansambliuose, grojimas orkestruose) – nėra paprastas buvimas su bendraamžiais. Tai veikla, kurios metu kartu siekiama rezultato, išgyvenami muzikiniai potyriai, didžiuojamasi pasiekimais, patiriama nesėkmė. Tai padeda pasiekti bendrumo ir priklausomybės kuriančių bendraamžių grupei jausmą, pasijusti svarbiu muzikinės kolektyvo nariu, sulaukti pripažinimo, susirasti bendraminčių mokyklos, miesto aplinkoje.

Muzika mažina socialiai nepriimtino elgesio riziką. Teksaso universiteto mokslininkai teigia, kad muzikuojantys, muzikiniuose kolektyvuose grojantys ar dainuojantys mokiniai turi mažiau laisvo laiko, tačiau su muzikai skirtą vertina kaip prasmingą ir praturtinusį jų gyvenimą. Tarp tokių mokinių kelis kartus mažiau rūkančių, vartojančių alkoholį, narkotikus. Kolumbijos universiteto tyrėjai įtikinamai parodė, kad muzikos mokymas reikšmingai mažina rizikos grupės mokinių drausmės problemas, didina savivertę. Tyrime dalyvavę mokiniai nurodė, kad įsitraukimas į muzikos mokymo programas padarė poveikį jų gyvenimo būdui: jie mažiau laiko žiūrėjo televizorių, aktyviau įsitraukė į bendruomenės gyvenimą ir savanorystės veiklą. Nenuostabu, kad mokyklose, kuriose yra stiprios muzikos mokymo programos, fiksuojama ženkliai mažiau patyčių, smurto ir netinkamo elgesio atvejų.

Muzika mažina įtampą, padeda atsipalaiduoti. Dalyvavimas muzikinėje veikloje yra malonus, teikiantis pasitenkinimo. Muzika optimizuoja širdies ritmą, mažina skausmą, gerina kraujo biocheminę sudėtį. Teigiamomis emocijomis turtinga veikla padeda atitraukti mintis nuo sudėtingų problemų, pažvelgti į pasaulį optimisto akimis. Amerikiečių mokslininkų tyrimai rodo, kad muzikinėje veikloje dalyvaujantys mokiniai kelis kartus rečiau išgyvena vienišumo jausmą, serga depresija, yra gyvybingesni, pozityviau mąstantys.

Nepaisant šių argumentų, muzika tebelieka mokomuoju dalyku, kuris kartais yra „paaukojamas“, kai reikia sumažinti pamokų skaičių, atlikti neplanuotus ar nespėtus darbus, mokytiis ugdymo plane nenumatytų dalykų. Mokytojai pasakoja, kad jei mokykloje trūksta lėšų priemonėms, muzikos mokymui reikalingi vadovėliai ir muzikos instrumentai pirmieji lieka laukti „geresnių laikų“. B lieka tikėtis, kad tokios istorijos yra tik pavienėse mokyklose, o didžioji dauguma vaikų turi

galimybę ne tik pažinti muzikos pasaulį, bet ir su muzikos pagalba ugdytis akademinis bei socialinius gebėjimus ir asmenybės savybes.

Pabaigoje dera pasakyti, kad muzika savaime neugdo, ir W. A. Mozart'o kūriniai nepadaro mokinių smalsesnių, protingesnių, geresnių. Norint pasiekti šiame straipsnyje aprašytų muzikos mokymosi rezultatų, būtinos stiprios muzikos mokymo programos, profesionalūs bei atsidavę mokytojai ir, žinoma, mokyklos bendruomenės palaikymas bei supratimas, kokia svarbi vaiko gyvenime gali būti muzika.

Parengta remiantis:

1. Berry, K. (2007). *New Study Reveals Strong Relationship between Quality Music Education Programs and Higher Standardized Test Scores*. <https://www.namm.org/news/press-releases/new-study-reveals-strong-relationship-between-qual>.
2. Brooks, A. M. (2011). *The Benefit to Children of Studying Music and the Use of a Summer Vocal Camp to Introduce Children to Music Education Opportunities*. https://etd.ohiolink.edu/rws_etd/document/get/akron1311197066/inline.
3. Brown, L. L. (2012). *The Benefits of Music Education*. <http://www.pbs.org/parents/education/music-arts/the-benefits-of-music-education/>.
4. Cach, C. D., Allen, S. E., Simmons, A. L. Duke, R. A. (2014). Effects of Model Performances on Music Skill Acquisition and Overnight Memory Consolidation. *Journal of Research in Music Education*, 62, p. 89-99.
5. Fujioka, T., Ross, B., Kakigi, R., Pantev, C., Trainor, L. J. (2006). One year of musical training affects development of auditory cortical-evoked fields in young children. *Brain*, 129, p. 2593–2608.
6. Gadberry, D. (2010). Music Participation and Academic Success. *Academic Search Complete*. 36(4), p. 13-14.
7. Garretson, R. L. (1976). *Music in Childhood Education*. New Jersey: Prentice-Hall.
8. Gaser, C., Schlaug, G. (2003). Brain structures differ between musicians and non-musicians. *The Journal of Neuroscience*, 23, p. 9240–9245.
9. Grady, J. A. (2006). *Simple Statement: A Guide to Non-profit Arts Management and Leadership*. New Hampshire: Heinemann.
10. Hanna-Pladdy, B., MacKay, A. (2011). The relation between instrumental musical activity and cognitive aging. *Neuropsychology*, 25, p. 378–386.
11. Ho, Y. C., Cheung, M. C., Chan, A. S. (2003). Music training improves verbal but not visual memory: cross-sectional and longitudinal explorations in children. *Neuropsychology*, 17, p. 439–450.
12. Hyde, K. L., Lerch, J., Norton, A., Forgeard, M., Winner, E., Evans, A. C., Schlaug, G. (2009). Musical training shapes structural brain development. *Neuroscience*, 29, p. 3019–3025.
13. Kraus, N., Chandrasekaran, B. (2010). Music training for the development of auditory skills. *Nature reviews Neuroscience* 11, p. 599–605.

14. Moreno, S., Bialystok, E., Barac, R., Schellenberg, E. G., Cepeda, N. J., Chau, T. (2011). Short-term music training enhances verbal intelligence and executive function. *Psychological Science*, 22, p. 1425–1433.
15. Moreno, S., Marques, C., Santos, A., Santos, M., Castro, S.L., Besson, M. (2009). Musical training influences linguistic abilities in 8-year-old children: more evidence for brain plasticity. *Cerebral Cortex*, 19, p. 712–723.
16. Musacchia, G., Sams, M., Skoe, E., Kraus, N. (2007). Musicians have enhanced subcortical auditory and audiovisual processing of speech and music. *Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America*, 104, p. 15894–15898.
17. Norton, A., Winner, E., Cronin, K., Overy, K., Lee, D. J., Schlaug, G. (2005). Are there pre-existing neural, cognitive, or motoric markers for musical ability? *Brain Cognition*, 59, p. 124–134.
18. Parker, E. C. (2014). The Process of Social Identity Development in Adolescent High School Choral Singers. *Journal of Research in Music Education*, 62, p. 18-32.
19. Patel, A.D., Iversen, J. R. (2007). The linguistic benefits of musical abilities. *Trends in Cognitive Sciences*, 11, p. 369–372.
20. Reiss, A. H. (2000). *Cash In! Funding and Promoting the Arts*. NE: iUniverse.com.
21. Skoe, E., Kraus, N. (2012). A Little Goes a Long Way: How the Adult Brain Is Shaped by Musical Training in Childhood. *Journal of Neuroscience*, 32 (34), p. 11507-11510.